Luka 1,50-55

Propovijed: **Čije je Božje kraljevstvo?** 2022.

napisao: Danijel Dragaš

UVOD

1. Dobar dan svima i dobrodošli natrag u Biblijsku perspektivu. Danas nastavljamo dalje s Evanđeljem po Luki i ponovno se vraćamo Marijinu hvalospjevu.

Ako se sjećate, rekao sam da svi vi koji se molite Mariji, ja sam u redu s tim.

Ali sada želim još malo detaljnije objasniti zašto nemam problem s tim.

Naime, naše spasenje ne ovisi jednostavno o tome imamo li savršeno znanje ili razumijemo li svako biblijsko učenje potpuno ispravno. Ono što je važno jest „posvećeno srce“ koje Bog daje svojim izabranima — srce koje želi upoznati Boga, ljubiti ga i živjeti prema njegovoj volji.

Zato, iako nas Biblija ne uči da se molimo Mariji, ne vjerujem da je čovjek koji to čini — zato što je tako naučen —isključen iz Božjeg spasenja.

Drugim riječima, ako čovjek nije namjerno odbacio Božju istinu — nego je, iako je iskreno tražio Boga, prihvatio ono što mu je bilo dostupno u okruženju u kojem je odrastao — njegovo pogrešno razumijevanje ne može spriječiti Boga da ga dovede u svoje kraljevstvo.

I sada se želim obratiti upravo vama koji imate „posvećeno srce“. Zbog vas mi je bilo jako važno da kroz ove propovijedi upoznate Mariju onakvu kakvu nam je predstavlja Biblija.

Kao što sam rekao u prošloj propovijedi, Marija nam pokazuje kakav bismo odnos i mi trebali željeti imati s Bogom — odnos u kojem želimo upoznati Boga, razumjeti Njegove riječi i Njegova obećanja, vjerovati Mu i svoj život uskladiti s onim što nam govori.

Želio sam vam pokazati Mariju kao stvarnu ženu koja je čula što joj je Bog rekao, koja je morala

živjeti s odlukom koju je donijela i koja je tijekom svojega života morala rasti u vjeri i razumijevanju onoga što joj se događalo.

To je Marija koja svu slavu usmjerava prema Bogu i prema Sinu kojega će roditi — Kralju kojemu će jednoga dana i sama služiti u kraljevstvu koje će biti uspostavljeno na zemlji.

Dobro.

1.1. Prije nego što nastavimo s Marijinim hvalospjevom, želim vas kratko podsjetiti na ono što smo govorili u prethodnoj propovijedi.

U prošloj propovijedi govorili smo o tome kako Marija naziva Boga svojim „Izbaviteljem" i kako tu riječ treba razumjeti u širem kontekstu Božjeg odnosa prema Izraelu. Vidjeli smo da Marija iza te jedne riječi vidi cijelu povijest svojega naroda i Božja obećanja koja sežu sve do Abrahama.

1.2. Zatim smo prošli kroz temeljna Božja obećanja Izraelu — obećanje dano Abrahamu, savez s Mojsijem i savez s Davidom. Vidjeli smo kako se ta obećanja međusobno povezuju i kako zajedno stvaraju jedan veliki biblijski narativ.

1.3. Nakon toga govorili smo o pobjedi nad tlačiteljem. Vidjeli smo kako Marija, poznavajući povijest Izraela i Božja obećanja, očekuje da će Bog kroz budućega kralja izbaviti svoj narod i uspostaviti svoje kraljevstvo.

1.4. I na kraju smo došli do onoga što je, po meni, jedna od najvažnijih misli cijele propovijedi: „Božja vjernost je fenomenalna".

Marija prepoznaje da Bog, nakon tisuća godina, i dalje nastavlja ostvarivati svoja obećanja. Njegova *fenomenalnost* je Mariju uvjerila da u srcu dođe do odluke, a odluka je glasila: „Tvoja obećanja, *fenomenalni Bože,* su meni važnija od mog vlastitog života."

Dobro.

1.5. Prije nego krenemo dalje, pročitat ću za nas (Luku 1,50-55)

„U sve naraštaje On se smiluje onima koji ga se boje. Izvodi silno djelo mišicom svojom: raspršuje one koji su oholi u srcu svojem. Zbacuje s prijestolja silne, a uzvisuje neznatne. Gladne siti dobrima, a bogataše otpušta praznih ruku. Zauzima se za Izraela, slugu svojega, sjećajući se milosrđa svojega — kako obeća ocima našim — Abrahamu i potomstvu njegovu dovijeka."

ČIJE MIŠLJENJE TI JE VAŽNO

2. Idemo prvo govoriti o temi koju sam nazvao: „Čije mišljenje ti je važno?"

Pročitajmo (Luku 1,50) još jedanput:

„U sve naraštaje On se smiluje onima koji ga se boje."

2.1. Oni koji se boje Boga — znači, ili se bojimo Boga ili se bojimo ljudi.

Nema trećega izbora dragi prijatelji.

Pitanje koje se trebamo pitati tijekom rasta u kršćanskoj vjeri je ovo: koga mi želimo impresionirati? Drugim riječima, čije nam je mišljenje važnije — Božje ili ljudsko?

Ono što sam ja shvatio proučavajući Bibliju, a posebno Isusovo učenje i njegov život, jest da nam je upravo Isus pokazao što zapravo znači bojati se Boga.

Kroz njegov život možemo vidjeti da mu je bilo najvažnije što njegov Otac misli o njemu, a ne što ljudi misle o njemu[1].

2.2. Isus nas u Bibliji uči da bojati se Boga znači, na prvom mjestu, voljeti Ga, željeti Mu služiti, željeti Mu ugoditi i Njegovo mišljenje smatrati važnijim od mišljenja bilo kojeg čovjeka.

2.3. Iz tog vjerovanja je proizlazila njegova hrabrost i odvažnost u pothvatima koje je činio. Znao se odvojiti od mišljenja ljudi i znao je što je važno i što treba učiniti.

Sve je to, naravno, činio za dobrobit čovječanstva, ali nije dopuštao da ga mišljenje drugih ljudi određuje, čak ni mišljenje njegovih apostola[2].

Apostoli su mnogo puta pokušavali utjecati na njega. I mnogo su puta zbog toga dobili jasnu opasku od Isusa.

Drugim riječima, morali su shvatiti da je on prvenstveno došao služiti svome Ocu, i da ih poziva, da ga slijede u tome[3].

A to im definitivno nije bilo lako činiti.

Vjerujem da ćemo kroz proučavanje Evanđelja po Luki i sami to uvidjeti. Vidjet ćemo da im nije bilo lako i da su se kroz svoj hod u vjeri često morali suočavati sa pitanjem: „Čije vam je mišljenje važno“?

2.4. Idemo sada tu poruku Biblije primijeniti na nas.

Ako nam je mišljenje čovjeka važnije od Božjega mišljenja, onda smo donijeli vrlo lošu odluku.

Drugo ljudsko biće — *osim jednoga* — ne može nam dati odgovore na ona najvažnija životna pitanja, a kamoli nam dati ono što je u konačnici najvažnije — a to je život nakon ove prve smrti.

Drugim riječima, nitko osim Boga Oca i Njegova Sina Isusa Krista nema ultimativni autoritet nad našim životom. A upravo nas Krist poziva da Oca želimo impresionirati svojim životom.

Naravno, treba kroz život doći do istine da Bog stvarno ima tu vlast i povjerovati u tu istinu.

A kako dolazimo do toga?

Tako da uporno i ustrajno, svojom slobodnom voljom, odlučujemo upoznavati Njegova Sina. Što više upoznajemo Isusa Krista i njegovo učenje, kroz njega dobivamo sve jasniju sliku o tome tko je zapravo Bog Otac.

Ali taj proces upoznavanja Boga nije nešto što se događa odjednom. To je putovanje na kojem nam se slika postupno razjašnjava.

Na početku našeg putovanja kroz vjeru možemo se osjećati kao da vozimo automobil sa

---

[1] Isusov odnos prema Ocu: Ivan 5,30; Ivan 6,38; Ivan 8,28–29; Ivan 12,49–50; Luka 22,42.

[2] Isus se nije ravnao prema mišljenju ljudi: Ivan 5,41–44; Ivan 12,42–43; Matej 22,15–18.

[3] Apostoli nisu mogli određivati Isusov put: Matej 16,21–23; Marko 8,31–33; Luka 9,51–55.

zamagljenim staklima. Idemo putem, ali ga ne vidimo jasno.

Zbog toga smo nesigurni, vozimo sporije i oprezniji smo jer ne vidimo dovoljno dobro što je pred nama. Tek kada se stakla odmagle, možemo jasno vidjeti put kojim želimo ići.

Isto tako, što više upoznajemo Krista kroz Njegovo učenje i život koji je živio, slika o tome tko je zapravo Bog Otac postaje sve jasnija. A kada Ga počnemo vidjeti onakvim kakav On jest, sve jasnije vidimo i put kojim trebamo ići. Kao kada se u automobilu odmagle stakla — više ne vozimo nesigurno i u strahu, nego jasno vidimo put pred sobom. Tako i u našem hodu kroz vjeru možemo mudrije i sigurnije prolaziti kroz putovanje koje se zove život.

Jedan biblijski učitelj to je odlično objasnio kada je govorio o tome što zapravo znači poznavati Boga. On kaže ovako: „Možemo na daljinu znati mnogo toga o čovjeku koji živi u našem susjedstvu. Možemo znati kako se zove, koliko ima djece, koliko ima godina i još mnogo toga. Ali to ne znači da ga poznajemo.

Ako ga želimo stvarno upoznati, moramo mu prići, razgovarati s njim i upoznati njegovu osobnost. Tek tada počinjemo shvaćati tko je on zapravo.

Isto je i s Bogom. Na nama je da svojom slobodnom voljom odlučimo želimo li Ga stvarno upoznati. A put kojim Ga upoznajemo jest upoznavanje Njegova Sina — Isusa Krista, Njegova života i Njegova učenja.“

Mudra i jednostavna izjava tog biblijskog učitelja, je li tako?

2.5. I upravo negdje na tom putu, ako imamo „oči da vidimo i uši da čujemo“, počinjemo duboko u sebi vjerovati u temeljne istine Biblije:

Bog je Stvoritelj.

A mi smo stvorenja.

I u istoj mjeri i s istom snagom počinjemo shvaćati još jednu istinu.

Ljudi koji utječu na naš život i koji doista imaju velik utjecaj na njega — političari, vladari i drugi

ljudi na položajima moći — također su samo stvorenja poput nas.

Naravno, oni imaju veliku političku ili društvenu moć. Kao kraljevi, vladari, svećenici i ljudi na različitim položajima imaju stvaran autoritet i snažno utječu na naše živote ovdje i sada. Ja to uopće ne osporavam.

Ali kada razumijemo tko je Bog, onda počinjemo razumijevati i njihovo mjesto u odnosu na njega.

Oni su stvorenja.

A Bog je Stvoritelj.

I zato, bez obzira na to koliko je velika njihova uloga i koliko snažno mogu utjecati na naše živote, oni nemaju onaj ultimativni autoritet koji ima Bog.

2.6. Isus, kao naš učitelj, to je potpuno razumio. Zato nam u *Mateju* 10,28 govori:

„Ne bojte se onih koji ubijaju tijelo, ali duše ne mogu ubiti. Bojte se više onoga koji može i dušu i tijelo pogubiti u paklu."

Drugim riječima, potpuno je nerazumno bojati se čovjeka više nego Boga.

Ali ponovno kažem, do toga treba doći.

To je proces kroz koji moramo prolaziti. I na tom putu moramo rušiti mnoge lažne idole koji su u našim životima zauzeli mjesto koje pripada samo Bogu.

2.7. I upravo se ovdje ponovno vraćamo Mariji.

Kada ona kaže: „U sve naraštaje on se smiluje onima koji ga se boje", odakle joj uopće ta ideja?

Mislim da je odgovor vrlo jednostavan.

Marija poznaje povijest svoga naroda. Ona zna za svoje oce — od Abrahama, Izaka i Jakova, preko Josipa i Mojsija, pa sve do kralja Davida, proroka i drugih ljudi koji su se bojali Boga.

Ona je čitala njihove priče. Slušala je o njima u sinagogi. Znala je što se događalo u njihovim životima i kakav su odnos imali s Bogom.

I upravo kroz te priče vidjela je ono o čemu sada govori.

Ti ljudi bili su blaženi zato što su se bojali Boga. Njihov život, njihovo svjedočanstvo i njihov odnos s Bogom bili su dokaz toga[4].

A Marija sada sebe vidi kao dio iste te priče.

Ona se ne izdvaja iz povijesti svoga naroda. Naprotiv, ona prepoznaje da je Bog vjeran onima koji ga se boje i da se kroz cijelu povijest ponavlja ista stvarnost.

I zato, kada govori o tome da će se Bog smilovati onima koji ga se boje, ona ne govori nešto novo. Ona govori ono što je čitala u Pismima i što je cijeli svoj život slušala.

2.8. I zato je ovo za mene još jedan snažan dokaz koliko je Marija dobro poznavala Pisma.

[4] Postanak 22,12; Postanak 26,4–5; Postanak 31,42; Postanak 42,18; Izlazak 20,18–21; Brojevi 12,7–8; Psalam 34,12–15.

Ona ne govori nasumično. Njezine riječi proizlaze iz cijele povijesti odnosa između Boga i njegova naroda.

2.9. Ide pitanje za svih nas: gdje mi stojimo u cijeloj toj priči?

Ne znam za vas, ali moram priznati da sam ja još uvijek na tom putovanju. Još uvijek moram mnogo toga naučiti.

Ali polako, sve dublje i snažnije razumijem ono što je Krist govorio i vjerovao: „Bojte se Boga jer On i samo On odlučuje o konačnom ishodu vaših života."

Dobro.

2.10. Idemo sada na Luku (1,51–52) gdje nam tekst kaže ovako:

„Izvodi silno djelo mišicom svojom: raspršuje one koji su oholi u srcu svojem. Zbacuje s prijestolja silne, a uzvisuje neznatne."

2.11. Kada Marija govori o „mišici njegovoj", ona želi istaknuti koliko je Bog moćan.

Kroz cijelu povijest Bog pokazuje svoju snagu u obrani svoga naroda.

A kada kaže da „Bog raspršuje one koji su oholi u srcu svojemu", vjerujem da ovdje uz sva kraljevstva koja su kroz povijest vladala nad Izraelom, uključuje i ono koje trenutno vlada, Rimskom carstvo i kralj Herod[5].

Oni su sebe smatrali nevjerojatno važnim i moćnim ljudima. I zbog tog vjerovanja — njihova je arogancija sezala do nebesa. Drugim riječima, oni su bili „oholi u srcu svojem".

2.12. Ali, oni nisu razumjeli ono što je Marija razumjela.

Nisu razumjeli da su, usprkos svoj svojoj moći, samo dio priče koju Bog pripovijeda.

Drugim riječima, Marija je shvaćala da oni nemaju nikakvo konačno ni legitimno pravo vladati nad Božjim narodom.

Jedini istinski legitimni vladar nad Izraelom jest Bog i njegov Sin, Isus Krist.

I nitko više.

Dobro.

2.13. Marija dalje govori: „Izbacuje s prijestolja silne."

Što ona time želi reći?

Vjerujem da Marija ovdje prorokuje o onome što će se dogoditi.

Kao da govori: „Dolazi vam kraj. Past ćeš, Cezare. Past ćeš i ti, kralju Herode. Sada se rađa zakoniti vladar Izraela — onaj koji će vas sve na kraju poraziti."

Drugim riječima, ako sam u pravu svezi tumačenja ovog stiha, rođenje ovoga djeteta za Mariju označava *početak kraja rimske vlasti.*

2.14. I ovo što Marija ovdje govori nije nešto novo.

[5]Suci 7,2–22; 1. Samuelova 17,45–47; 2. Ljetopisa 20,14–23; 2. Kraljevima 18,17–19,37

Izrael je kroz svoju povijest već mnogo puta prolazio kroz nešto slično.

Velike su sile pokušavale vladati Božjim narodom, ali su na kraju padale.

Babilonci su pokušali — i pali su. Grčka je došla nakon njih. Aleksandar Veliki stvorio je golemo carstvo, ali ni ono nije trajalo. Nakon njegove smrti raspalo se i podijelilo među njegovim nasljednicima.

Vjerujem da Marija sve to zna i zato zaključuje:

„I vi, Rimljani, sada ćete pasti kao što su i oni prije vas pali[6].“

Dobro.

2.15. A zatim nam Marija kaže: „Uzvisuje neznatne.“

Na koga Marija misli?

Vjerujem da ovdje govori upravo o svome narodu, Izraelu.

Zašto ih naziva neznatnima?

Zato što je u njezino vrijeme Rimsko Carstvo strašno tlačilo izraelski narod.

Izraelci nisu mogli učiniti gotovo ništa bez rimskog odobrenja. Rimljani su zadirali u gotovo sve aspekte njihova života — u ekonomiju, kulturu i politiku.

2.16. Velika davanja Carstvu održavala su ih u neprestanom siromaštvu.

A da bismo barem malo bolje razumjeli kakav je odnos rimska vlast imala prema židovskom narodu, možemo pogledati jedan događaj koji nam opisuje Josip Flavije.

Godine 66., kada je rimski upravitelj Florus došao u Jeruzalem, poslao je centuriona Kapita s pedeset vojnika prema narodu. Ubrzo nakon toga naredio je svojim vojnicima da opljačkaju gornju tržnicu i pobiju ljude koje ondje zateknu. Vojnici su ulazili u kuće i ubijali njihove stanovnike, a

[6] Daniel 2,36–38; 5,18–31; Jeremija 25,11–12; 50,1–3; Daniel 8,20–22; 11,3–4.

neke su ljude doveli pred Florusa, koji ih je dao bičevati i razapeti. Josip Flavije navodi da je toga dana poginulo oko 3.600 ljudi, uključujući žene i djecu[7].

To nam daje barem mali uvid u to kako je rimska vlast mogla postupati prema narodu nad kojim je vladala.

2.17. Ali moramo biti pošteni prema cijeloj slici. Rimljani nisu bili jedini koji su tlačili izraelski narod. Kada pogledamo izvještaje u Bibliji, vidimo da je narod bio opterećen i od strane vlastitoga religijskog vodstva.

Religijsko vodstvo, osobito ono povezano s hramskim sustavom, imalo je velik autoritet nad narodom. Govorimo o ljudima poput saducejskih svećenika, velikoga svećenika, farizeja i učitelja zakona; govorimo o ljudima koji su pripadali društvenoj i političkoj eliti svojega vremena.

Drugim riječima, dok je običan narod nosio različite terete koje mu je nametao religijski sustav, oni koji su vodili Hram imali su koristi od položaja i sustava kojim su upravljali.

Vjerujem da je Marija kao pobožna i mudra žena svoga vremena vrlo dobro razumjela i jednu i drugu stvarnost. Znala je da njezin narod nije bio pritisnut samo rimskom vlašću, nego i teretom vlastitoga religijskog sustava[8].

2.18. Zato se Marija raduje danu kada će se to promijeniti, i to se jasno vidi kroz njezin hvalospjev.

U (Luki 1,53) kaže:

„Gladne siti dobrima, a bogataše otpušta praznih ruku.“

Ovdje se, vjerujem, ne radi prvenstveno o fizičkoj gladi, nego o ljudima koji su gladni pravednosti — koji su gladni toga da provode Božji zakon, da žive u miru i da svoj život usklade s Božjom voljom.

[7] Josip Flavije, *Židovski rat*, knj. 2, pogl. 14, §§ 297–305.
[8] Matej 23,1–7; Luka 11,37–46; Marko 12,38–40; Ivan 11,47–50; Djela 4,5–6.

I sada napokon oni koji su u Božjim očima pravedni bit će siti.

Drugim riječima, sve ono što je obećano u Starom zavjetu sada se, prema Marijinu razumijevanju, počinje ispunjavati.

Izrael će ponovno postati veliki narod — duhovno, ekonomski i politički — i bit će primjer i uzor drugim narodima svijeta.

To je ono u što je Marija vjerovala dok je izgovarala svoj hvalospjev.

2.19. Dobro. Idemo dalje.

Marija kaže: „Bogataše otpušta praznih ruku."

Marija jasno razumije na koga se to odnosi.

Bogataši su sada, u njezinu vremenu, oni koji uživaju u svojoj moći i svome bogatstvu.

Ali jednoga će dana, vjeruje Marija, kroz njezina Sina, koji će se roditi, i oni biti srušeni.

I upravo to Marija sada vidi pred sobom.

ČIJE JE BOŽJE KRALJEVSTVO?

3. Dobro. Sljedeću temu nazvao sam: „Čije je Božje kraljevstvo?"

Ali prije nego što krenem govoriti o toj temi, pročitat ćemo Luku (1,54–55)

„Zauzima se za Izraela, slugu svojega, sjećajući se milosrđa svojega — kako obeća ocima našim — Abrahamu i potomstvu njegovu dovijeka."

3.1. Ako ovaj tekst čitamo kroz naše nežidovske oči, kroz naočale kršćanske tradicije i crkvenih predaja, vrlo lako možemo promašiti njegovo stvarno značenje.

A što mislim pod tim?

Vjerujem da se postupno kroz povijest Crkva odvajala kao ljudska predaja od Staroga zavjeta i s vremenom počela govoriti: „Stari zavjet je za Židove, a Novi zavjet je za kršćane."

I ono što se dogodilo Crkvi zapravo se dogodilo i meni kao nekome tko je odrastao unutar njezine povijesti i tradicije. Živim u dijelu svijeta u kojem Crkva već stoljećima ima snažan utjecaj na način na koji ljudi razumiju Boga, Bibliju i vlastitu vjeru. Zato sam i ja dugo čitao ovaj tekst kroz naočale naše tradicije.

Drugim riječima, zbog vlastitoga neznanja Staroga zavjeta, koje i danas skromno priznajem, dugo sam mislio da se ovdje prvenstveno govori o meni kao pripadniku crkvenog naroda, a ne o izraelskom narodu.

A onda sam počeo malo bolje razumijevati Stari zavjet i shvatio koliko je zapravo važno ono što Marija ovdje govori.

3.2. Ali prije nego što nastavim razlagati temu „Čije je Božje kraljevstvo?", prvo želim dati kratak povijesni uvod i pokazati kako su glavne kršćanske tradicije kroz povijest razumijevale ove Marijine riječi.

Katolička tradicija naprimjer u ovom tekstu prepoznaje Božju vjernost obećanjima danima Izraelu i Abrahamu, ali njihovo ispunjenje čita kroz Krista i Novi savez. Pravoslavna tradicija također jasno vidi da Marija govori o Izraelu i o obećanju koje je Bog dao Abrahamu i njegovu potomstvu, a njegovo ispunjenje povezuje s dolaskom Krista.

Protestantska, osobito reformacijska tradicija, također priznaje da Marija govori o Izraelu i Abrahamovu potomstvu, ali naglašava da se kroz Krista u Abrahamovo potomstvo uključuju i pogani koji vjeruju.

Dakle, sve tri tradicije prepoznaju vezu između Krista, Izraela i Abrahamova obećanja. Razlikuju se, međutim, u tome kako razumiju odnos između Izraela, Krista i Crkve.

I upravo je to pitanje koje ovdje želim otvoriti.

Kada Marija kaže da se Bog „zauzima za Izraela, slugu svojega“ i da se sjeća obećanja danoga Abrahamu i njegovu potomstvu, trebamo li njezine riječi odmah prebaciti na Crkvu i na nas kao nežidovske kršćane? Ili bismo ih najprije trebali razumjeti unutar priče Izraela i Božjih obećanja koja su mu dana?

3.3. Drugim riječima, je li Crkva u pravu kada kaže da smo mi kao Crkveni narod sada preuzeli ulogu novoga izabranog naroda ili nije?

Da bismo odgovorili na to pitanje, prvo moramo odlučiti što ćemo učiniti sa Starim zavjetom. Hoćemo li Stari zavjet maknuti na stranu, staviti tu knjigu na policu da skuplja prašinu i Novi zavjet pokušati razumjeti bez njegova starozavjetnog konteksta? Ili ćemo Stari zavjet spojiti s Novim u jednu cjelovitu priču?

Što se mene osobno tiče, Stari zavjet nije neki zaseban dio Biblije koji je bio namijenjen samo Židovima, a onda je dolaskom Krista prestao biti važan nama kršćanima. On je okvir. On je temelj bez kojega nemamo potpunu sliku.

3.4. Da, Stari zavjet je dug i ponekad dosadan, priznajem.

Ali istodobno sadrži nevjerojatno bogate i nadahnjujuće priče koje nam otkrivaju Božji karakter — Njegovu svetost, veličinu, snagu, strpljivost i mudrost.

Drugim riječima, čovjek mora biti duboko motiviran i posvećen ako želi pohvatati cijelu priču i razumjeti kako se sve to međusobno povezuje.

3.5. Nažalost, mnogo se puta kroz povijest dogodilo upravo suprotno. Biblijski učitelji više su ovisili o crkvenoj predaji nego o cijeloj priči koju nam Pismo govori.

Iako ne mogu precizno znati koji su sve motivi pokretali pojedine učitelje da se tako ponašaju, možemo prepoznati neke okolnosti koje su zasigurno imale velik utjecaj. Jedna od njih bilo je strahopoštovanje prema autoritetu Crkve. Druga je bila moć i položaj koji je čovjek mogao dobiti kroz crkveni autoritet. A postojao je i sasvim stvaran strah od posljedica koje su mogle uslijediti ako bi se netko otvoreno suprotstavio službenom učenju Crkve.

Mislim da nam upravo određena razdoblja Srednjega vijeka vrlo dobro pokazuju koliko je snažan mogao biti taj crkveni autoritet i koliko je teško moglo biti preispitivati ono što je Crkva službeno učila.

Drugim riječima, kroz povijest smo — kao zapadan civilizacija — postupno prihvatili Crkvu kao

konačni autoritet. Prihvatili smo da nas ona uči kako trebamo razumjeti Pismo, a ono što smo od nje naučili prenosili smo iz generacije u generaciju. Tako smo s vremenom dobili određenu sliku o tome što Pismo treba značiti. Nažalost, kroz tu sliku i danas gledamo Pismo koje držimo u svojim rukama.

Dragi prijatelji, želim vam reći nešto važno. Ja želim učiniti upravo suprotno od onoga o čemu sam sada govorio. Ne želim da me slušate zato što možda mislite da ja imam neki poseban autoritet. Ja nemam apsolutno nikakav autoritet. Autoritet uvijek ima Pismo i samo Pismo.

Kao što sam rekao mnogo puta, na vama je da svojom slobodnom voljom odlučite ima li ono što govorim smisla ili nema.

I upravo zato ponavljam: ako odvojimo Stari zavjet od Novoga, ostat ćemo bez jasne i potpune slike onoga što nam Bog želi pokazati. A On nam želi pokazati svoju priču u potpunosti, svoj cjelokupni narativ od početka do samoga kraja.

3.6. E sad, otkud meni uopće želja da Pismu pristupam na ovaj način? Otkud meni, kao običnom čovjeku bez ikakve posebne titule ili autoriteta, motivacija da maknem sa strane autoritet Crkve i pokušam stvarno vidjeti što Pismo govori?

Postoji mnogo razloga koji su me potaknuli da to činim, ali onaj glavni je Isus.

On je taj koji me je na to nagovorio. Prvenstveno kroz ono što o Njemu čitamo u evanđeljima. Kada pogledamo kako je Isus pristupao stvarnosti s kojom se suočavao, vidimo da nije slijepo prihvaćao autoritet tadašnjih vjerskih vođa. Naprotiv, uvijek se vraćao Pismu i autoritetu Božje riječi.

Drugim riječima, je li Isus imao perspektivu da je samo Pismo autoritet i samo Pismo?

Vjerujem da je.

Zamislimo samo kako bi izgledalo da je Isus razmišljao kao mnogi biblijski učitelji koji su — rođeni unutar crkvene povijesti — jednostavno prihvatili ono što su naslijedili. Zamislimo da je Isus jednostavno prihvatio autoritet religijskih vođa svoga vremena i rekao: „Vi ste u pravu. Ja vas neću preispitivati. Ja ću samo nastaviti propovijedati ono što vi govorite."

Da se to dogodilo dragi moji — Evanđelje ne bi postojalo, Novi Zavjet ne bi postojao.

Ali hvala dragom Bogu, to se nije dogodilo.

Isus je hrabro i odvažno suočavao religijske vođe svoga vremena sa istinom koja je proizlazila iz Pisma — iz Starog zavjeta.

I to vidimo kroz njegove rasprave s farizejima, glavnim svećenicima i drugim vjerskim vođama. Kada je iznosio svoje argumente, uvijek se vraćao autoritetu Staroga zavjeta kako bi potvrdio istinitost onoga što govori.

Drugim riječima, nije se oslanjao na svoj autoritet, nego na autoritet Pisma.

I zato mislim da je važno da i mi pokušamo čitati Novi zavjet na isti način — s cijelim Starim zavjetom u pozadini.

3.7. Ako prihvatimo tu paradigmu koju je imao Krist i koju su imali apostoli, počinjemo vidjeti nešto što je vrlo lako izgubiti iz vida.

A to je: Marija ovdje prvenstveno ne govori o Crkvi. Ona govori prvenstveno o Izraelu. Govori o Bogu koji se zauzima za Izraela, svoga slugu, i koji se sjeća milosrđa koje je obećao ocima njihova naroda — Abrahamu i njegovu potomstvu.

To ponovno pokazuje da se kroz cijeli Stari zavjet, a zatim i kroz Novi zavjet, razvija jedna te ista priča. Bog je dao obećanja Abrahamu. Zatim ih je nastavio razvijati kroz Izaka, Jakova, Mojsija i Davida. I kroz cijeli taj narativ vidimo da Bog ne zaboravlja ono što je On obećao.

3.8. I sada Marija zapravo govori o tome da će se rođenjem ovoga djeteta to obećanje početi ispunjavati. Izrael će ponovno zauzeti svoje mjesto u Božjem planu.

Bog će biti njihov Bog i njihov kralj, a oni će biti Njegov narod.

I upravo kroz taj narod dolazi blagoslov prema drugim narodima.

Drugim riječima, Božja obećanja prelijevaju se iz Staroga zavjeta u Novi zavjet, ali se istodobno kroz postupno otkrivanje sve jasnije vidi kako će se ta obećanja ostvariti.

Možda se netko od vas sada pita: „Daniele, što misliš pod tim kada kažeš da će kroz Izrael doći blagoslov prema drugim narodima?“

3.9. Za sada ću na to pitanje odgovoriti samo ukratko, jer je to također tema koju ćemo, naravno, razvijati kroz buduće propovijedi. A odgovor ću pokušati približiti kroz jedan događaj iz prošlosti koji nam može pomoći razumjeti ono što će se, prema starozavjetnim obećanjima, dogoditi u budućnosti.

Naime, nešto slično onome što će se dogoditi u budućnosti već se dogodilo u vrijeme Salomonova kraljevstva.

Naravno, ono što će se tada dogoditi bit će neusporedivo veće i veličanstvenije, jer starozavjetna obećanja govore o događajima koji će se odvijati u puno većem opsegu i kroz mnoštvo detalja. Ali taj događaj iz Salomonova vremena može nam pomoći da barem malo bolje razumijemo što želim reći.

Salomon je u svoje vrijeme bio velik i mudar kralj, a njegova mudrost i slava privlačile su vladare iz okolnih naroda. Sjetimo se samo kraljice od Sabe, koja je došla iz velike udaljenosti kako bi čula Salomonovu mudrost i vidjela ono što je Bog učinio kroz njega.

A ako su kraljevi dolazili u vrijeme Salomona slušati njegovu mudrost, za to je postojao razlog. Vidjeli su da Salomon na poseban način vodi svoje kraljevstvo i da je njegovo kraljevstvo u to vrijeme bilo blagoslovljeno gotovo svime čime jedno kraljevstvo može biti blagoslovljeno. Zato su željeli biti dio toga i dolazili su slušati njegovu mudrost.

Shvaćali su da postoji Bog na nebesima koji je blagoslovio Salomona svime što je imao, ali ne samo njega. Taj je blagoslov obuhvaćao i cijeli narod kojim je Salomon kao kralj vladao. Pred sobom su vidjeli društvo koje je bilo posebno uređeno i drugačije od naroda koji su živjeli oko njih[9].

I zato htio podijeliti sa vama ovaj događaj iz prošlosti.

[9] 1. Kraljevima 10,1–9.23–25; 2. Ljetopisa 9,1–8.

Ali on nam daje tek blijedu sliku onoga što će se, prema starozavjetnim obećanjima, dogoditi u puno većoj mjeri kada Krist uspostavi svoje kraljevstvo.

Možemo li samo zamisliti kako će izgledati to društvo kada Krist bude Kralj? Bog će imati narod kojemu će dati novo srce, kao što govori prorok Malahija. Taj će narod zajedno sa svojim Kraljem živjeti u pravednosti u obećanoj zemlji koju je Bog dao ocima njihovim. To će kraljevstvo biti u Izraelu, a kralj Isus vladat će iz Jeruzalema.

A mi koji pripadamo Kristu, odnosno svi Njegovi izabrani koji su kroz povijest živjeli, umrli — će uskrsnuti i zajedno s Njim živjeti i vladati u tisućugodišnjem kraljevstvu.

Drugim riječima, Krist će vladati iz Izraela, a Njegova će se pravednost širiti na cijelu zemlju, a mi ćemo mu pomoći u tome.

Tada će opet kraljevi drugih naroda, to jest vladari, dolaziti slušati mudrost Isusa Krista, kao što su u Salomonovo vrijeme dolazili slušati Salomonovu mudrost. To će biti najpravednije društvo koje je ikada u povijesti postojalo.

Kakav će to samo biti prizor! To nije samo dobra priča, dragi moji prijatelji, to će se stvarno dogoditi!

I zato sam vam kroz jedan događaj iz prošlosti želio barem malo usmjeriti srce prema onome što nas, prema Božjim obećanjima, očekuje u budućnosti.

I ako vas ovo što sam vam sada podijelio ne motivira da ozbiljno razmotrite ono što nam Pismo govori, onda ne znam što hoće.

3.10. Dobro, sada kad ste dobili kratak uvid u — zašto vjerujem da Pismo trebamo gledati na ovaj način, želim se vratiti na Crkvu i pokušati odgovoriti na pitanje: čije je Božje kraljevstvo?

Moje putovanje važan je dio odgovora na to pitanje i međusobno je isprepleteno sa samim odgovorom. Zato ću spojiti jedno i drugo kako bih bio što pošteniji prema vama.

Drugim riječima, iako već imate „moj“ odgovor na to pitanje, vjerujem da sam vam dužan detaljnije opisati putovanje koje me dovelo do vjerovanja koje danas imam — do uvjerenja da Crkva ne posjeduje ključ Božjega kraljevstva.

Naime tijekom proučavanja Starog zavjeta, on me suočavao sa drugačijom paradigmom od one u koju sam već vjerovao, razlika je jedina bila što nova paradigma je bila sama po sebi smislenija, razumnija i logičnija od one prve.

Drugim riječima, proces kroz koji sam prolazio je bio bolan za moj um, ego, i za moju dušu.

A zašto je bio bolan? Zato što sam kroz čitanje Staroga i Novog zavjeta konstantno pokušavao učiniti jedno — ugurati sebe i svoju crkvenu tradiciju u središte pozornosti. Ali što sam više pokušavao, neuspjeh je bio sve veći.

Drugim riječima, moja savjest nije mi davala mira. Htjela me dovesti do istine, do biblijske istine koju sam uporno odbijao prihvatiti.

Ali došao je dan kada sam odustao i kada sam prihvatio glas savjesti.

Sve ostalo se samo po sebi tijekom vremena ispeglalo u pravu istinu.

Ali možda taj proces nije bio samo moj. Počeo sam se pitati kako su se u sličnim situacijama kroz povijest ponašali drugi biblijski učitelji.

Na temelju vlastitog iskustva vjerujem da postoji *opravdana mogućnost* da su se i drugi biblijski učitelji kroz povijest mnogo puta našli na sličnom raskrižju kao i ja, ali su ipak odlučili staviti Crkvu u središte, možda upravo zbog motiva koje sam naveo ranije.

Naravno, nisu svi nužno došli do tog raskrižja, ali vjerujem da neki sigurno jesu.

3.11. Sada ću prebaciti svoju pozornost sa svojega putovanja na Crkvu i pokušati odgovoriti na pitanje koje sam započeo postavljati kroz svoje vlastito putovanje. Ali to ću učiniti sa opreznošću.

I što mislim pod tim? Moje osobno iskustvo može mi pomoći da razumijem neke moguće razloge zbog kojih bi čovjek mogao staviti Crkvu u središte, ali ne može mi objasniti cijeli povijesni razvoj Crkve. Zato ne želim na temelju vlastitoga iskustva tvrditi da znam zašto je Crkva kroz povijest krenula putem kojim je krenula.

I zašto to govorim? Zato što sam svjestan da sam malen i ograničen. Ne znam sve činjenice i nemam sve potrebne podatke.

Drugim riječima, povijest je puno složenija od toga. I kakav bih ja bio učitelj kada ne bih uzeo u obzir cijelu povijest i sve događaje koji su se kroz nju odvijali?

Iako sam do sada naveo jedan od mogućih glavnih motiva, moram biti iskren i reći da ne možemo jasno izdvojiti jedan jedini razlog kada i zbog čega je Crkva kroz povijest krenula putem kojim je krenula.

Opet, što mislim pod tom izjavom? Ako proučavamo povijest i ako smo iskreni prema sebi, ne vjerujem da se cijeli taj razvoj može objasniti *jednim razlogom ili jednim događajem*, kao da je Crkva u jednom trenutku jednostavno odlučila preuzeti ulogu Božjega naroda. Povijest je puno složenija od toga kako sam već i rekao.

Bilo je ratova, političkih sukoba, promjena vlasti, promjena unutar samoga judaizma i brojnih drugih događaja koji su kroz stoljeća oblikovali odnose između Židova i kršćana. Drugim riječima,

kada pogledamo cijelu povijest, vidimo koliko su ti odnosi bili složeni.

U prvom stoljeću postojale su različite židovske skupine, a među njima i oni koji su prihvatili Isusa kao Mesiju. Istodobno, rani kršćanski pokret činili su i Židovi i pogani koji su zajedno slušali nauk apostola i njihovih suradnika. Jedni su prihvaćali taj nauk, dok su mu se mnogi drugi snažno protivili. Sve je to kroz povijest međusobno isprepleteno i zato ne možemo jednostavno uzeti jedan događaj i reći: „Zbog ovoga je Crkva kasnije krenula tim putem."

Zato mogu samo pretpostavljati zašto je Crkva postupno došla do toga da sebe počne promatrati kao središte Božjega plana i kao onu koja je preuzela ulogu Božjega naroda. Mogu iznijeti određene moguće razloge, ali ne mogu sa sigurnošću tvrditi da znam što se sve događalo u srcima i mislima ljudi koji su kroz povijest donosili takve odluke.

3.12. Ali jednu stvar mogu reći. Koliko god nam povijest bila složena i koliko god nikada nećemo moći u potpunosti razumjeti sve njezine događaje i motive ljudi koji su u njoj sudjelovali, vjerujem da je upravo ljudska želja — biti u središtu priče — jedan od najvažnijih pokretača koji može djelovati i na pojedinca i na čitave pokrete.

A znamo da je Crkva kroz povijest postala jedan od najvećih i najutjecajnijih „pokreta" koje poznajemo. Zato vjerujem da je i u njezinoj povijesti *ljudska želja da budemo u središtu priče* odigrala jednu od glavnih uloga.

Ne tvrdim da je to bio jedini razlog niti da je postojao jedan trenutak kada je Crkva to odlučila. Prije bih rekao da se kroz stoljeća radilo o nizu odluka, okolnosti i promjena koje su postupno oblikovale ono što danas nazivamo Crkvom.

Ali, ako pogledamo Crkvu danas, mislim da je teško ne primijetiti koliko je snažna i dalje želja da Crkva bude u središtu te priče. Bez obzira na to kako je povijesni proces izgledao i bez obzira na sve razloge koji su na njega utjecali, Crkva je u mnogim svojim oblicima i danas preuzela ulogu tumača te priče i teško se odriče uzda koje je kroz povijest preuzela u svoje ruke.

3.13. OK. Još uvijek smo na mojem putovanju kroz vremensku lentu, gdje sam neke događaje, zaključke, povijesne istine i teološke ideje morao brisati ili dodavati na tu lentu. Zato vas molim, budite strpljivi sa mnom. Još nismo završili s istragom.

Ja se u određenoj mjeri slažem sa svim kršćanskim tradicijama koje sam vam spomenuo. Sve one, na svoj način, naglašavaju da je Kristom došlo ispunjenje Božjih obećanja. I to je istina.

Ali ne mislim da su se ta obećanja Kristovim prvim dolaskom ispunila u potpunosti.

Jer ako poznajemo Stari zavjet, onda znamo da je Bog obećao fizičku zemlju, fizičko kraljevstvo i stvarni odnos sa svojim narodom: „Ja ću biti vaš Bog, a vi ćete biti moj narod."

Izraelci su kroz tisuće godina živjeli u toj zemlji — u obećanoj zemlji. Ali kada pogledamo cijeli njihov narativ, moramo priznati da se to obećanje nije ostvarilo u punini.

I upravo zato mi je teško prihvatiti ideju da je samim Kristovim dolaskom sve to već ispunjeno.

Jer Krist se, prema Novom zavjetu, mora ponovno vratiti kako bi uspostavio svoje kraljevstvo[10].

[10] Matej 25,31–34; Otkrivenje 19,11–16; 20,4–6; 1. Korinćanima 15,24–25.

A onda se moramo pitati: što je logičnije u cijelom tom narativu?

Je li logičnije očekivati da će se ispuniti ono fizičko kraljevstvo koje je Bog obećao u Starom zavjetu, u obećanoj zemlji, ili očekivati da će Crkva postati to kraljevstvo?

A ako kažemo da je Crkva kraljevstvo, gdje je onda to kraljevstvo?

Je li u nebesima?

Ako jest, kako se to uklapa u ono što nam Stari zavjet govori o zemlji, Izraelu i kraljevstvu?

S druge strane, ako kažemo da će kraljevstvo biti na zemlji, onda se ponovno moramo pitati: gdje će biti? Hoće li biti u Vatikanu, kod rimokatolika? Hoće li biti u Rusiji, kod pravoslavaca? Hoće li biti u Americi, gdje dominiraju protestanti? Ili će biti u Jeruzalemu, gdje će svi oni zajedno vladati?

A ako će svi zajedno vladati, onda se ponovno moramo pitati: tko je od njih zapravo prava Kristova Crkva koja će vladati? Hoće li svi zajedno vladati Božjim kraljevstvom? Hoće li se možda izmjenjivati u vladanju? Ili će možda napokon svi priznati da je Katolička Crkva ona prava i jedina, koja je od samoga početka bila prva Crkva?

A ako ni to nije odgovor, hoće li onda jedna od njih imati hegemoniju nad ostalima, kao što Amerika danas ima neku vrstu hegemonije nad ostatkom svijeta?

Ili su možda na kraju Jehovini svjedoci u pravu kada kažu da će Krist vladati iz neba zajedno sa 144.000 izabranih, dok će ostali spašeni živjeti vječno na obnovljenoj Zemlji?

To su pitanja koja čovjeka počinju zbunjivati kada uđe dublje u ove teme.

3.14. Na kraju krajeva, povijesni razvoj Crkve doveo je do raskola, novih ideja, novih kršćanskih frakcija i novih paradigmi. Ako krenemo od prve velike kršćanske tradicije, a zatim pogledamo kako su se iz nje kroz povijest pojavile druge frakcije, vidimo zanimljiv obrazac. Svaka je od njih na neki način pokušavala ispraviti ono što je prethodna tradicija učila, ali je pritom ponovno činila istu stvar — Novi zavjet tumačila je bez potpunog konteksta Staroga zavjeta.

Drugim riječima, meni upravo razvoj tih kasnijih frakcija pokazuje *određenu nedosljednost* koja je

postojala već na početku. One su se odvajale od prethodne tradicije, preispitivale njezina učenja i stvarale nove paradigme, ali su pritom uglavnom nastavile graditi svoje razumijevanje na istom temeljnom obrascu. Zato mi se čini da su same po sebi svojevrstan dokaz problema koji pokušavam pokazati.

Naravno, siguran sam da bi mnogi od njih na ovu moju tvrdnju rekli da sam u krivu. Ali moja namjera nije ovdje donositi presudu o svakoj pojedinoj tradiciji, nego vam pokazati zašto sam ja došao do zaključka da se Novi zavjet ne može ispravno razumjeti ako ga odvojimo od konteksta Staroga zavjeta.

3.15. Moja namjera bila je samo kroz pitanja koja sam upravo postavio pokušati prikazati ono što meni izgleda kao problem u različitim teološkim idejama koje su se razvijale kroz povijest kršćanstva. Htio sam vam pokazati zašto mi se neki od tih zaključaka čine nelogičnima i nedosljednima i zašto naginjem sljedećem razumijevanju biblijskog narativa.

A to je: kraljevstvo će biti u Jeruzalemu, upravo ondje gdje nam starozavjetni narativ cijelo vrijeme pokazuje da će Kralj vladati svojim narodom i ispuniti Božje obećanje.

Drugim riječima, kada povežem ono što Stari zavjet govori s onim što Novi zavjet govori i pogledam kamo nas vodi cijela priča, meni se ovo razumijevanje najbolje uklapa u cijeli biblijski narativ.

3.16. Isto tako, nadam se da iz svega što sam vam dosad govorio možete vidjeti da ni meni nije bilo lako dovesti u pitanje ono u što sam oduvijek vjerovao. Ne želim vas nagovarati da prihvatite jednu kršćansku tradiciju umjesto druge, niti želim da bilo koju od njih stavljamo u središte Božjeg plana. I sam sam odrastao u jednoj od tih tradicija. To je dio moje baštine, nešto što sam primio od svojih predaka i što se prenosilo s naraštaja na naraštaj. Zato mi nije bilo lako odmaknuti se od onoga u što sam vjerovao i zapitati se govori li Pismo doista ono što sam dotad mislio da govori.

Jednostavno vas želim potaknuti da zajedno slušamo Boga i obratimo pozornost na Njegov plan. Ako je On odlučio svoj plan blagoslova ostvariti kroz jedan narod sve do kraja, tko sam ja ili tko ste vi da Mu se suprotstavljamo?

A upravo me to ponovno vraća Isusu Kristu.

Krist nije tražio da ljudi prihvate Njegovo učenje samo zato što je On bio taj koji ga je iznosio. Svojim je učenjem stalno vraćao ljude Pismu i pokazivao im kako treba razumjeti Božju riječ.

Zato ni ja ne želim da prihvatite ono što govorim samo zato što to govorim ja. Želim da se zajedno vratimo Pismu i provjerimo je li moje razumijevanje Božje riječi u skladu s onim što je Isus učio.

Drugim riječima, kada sam u Pismu vidio istinu koja nije bila u skladu s onim što mi je predano niti s onim što bih ja osobno želio da bude istina, morao sam biti spreman reći: „Bože, možda ja nisam u pravu. Možda ono što sam cijeli život pretpostavljao nije ono što Ti govoriš.“

Dragi moji prijatelji, upravo tada odlučujem vjerovati Bogu, a ne sebi.

3.17. I na kraju, da vam napokon odgovorim na pitanje: „čije je Božje kraljevstvo“? Nije katoličko. Nije pravoslavno. Nije protestantsko. Nije kraljevstvo Jehovinih svjedoka. Nije islamsko. Nije čak ni židovsko iako će kroz njih biti uspostavljeno. „To je Božje kraljevstvo.“

Drugim riječima, to što je Bog odlučio svoje kraljevstvo ostvariti kroz Izrael ne znači da ono

pripada Izraelu. Ono je, u konačnici, Njegovo i od njegova Sina, Isusa Krista.

3.18. Prije nego što završimo, želim naglasiti još nešto. Kao kršćani, trebali bismo biti spremni preispitati vlastita uvjerenja i iskreno se zapitati vjerujemo li doista u ono što je istina. Ja ne mogu odgovoriti na to pitanje umjesto vas. Mogu vam samo prenijeti ono što sam razumio proučavajući Pismo, a na vama je da i sami provjerite je li to doista tako.

Amen.